

MEDEDELING

referentienr. : M-VVKSO-2014-021
datum : 2014-04-04
gewijzigd : 2015-26-03
contact : Dienst Leerlingen en schoolorganisatie, dls.vvksso@vsko.be
Karolien Billen, karolien.billen@vsko.be, 02 507 08 11
Janwillem Ravyst, janwillem.ravyst@vsko.be, 02 507 07 96
Jan Schokkaert, jan.schokkaert@vsko.be, 02 507 06 48

Het schoolreglement in het gewoon voltijds secundair onderwijs

Een schoolbestuur stelt, in overleg met de schoolraad, voor elk van zijn scholen een schoolreglement op waarin de rechten en de plichten van elke leerling worden bepaald. Aan de oorsprong hiervan ligt een juridische bekommernis: de overheid ziet geschillen met ouders en leerlingen liever op de school zelf opgelost dan via een gerechtelijke procedure. Een schoolreglement biedt echter ook andere kansen:

- het is een onderdeel van het ruimere opvoedingsproject dat de doelstellingen en de waarden beschrijft die de school in het opvoedings- en vormingsproces van de jongere wil bereiken. Het weerspiegelt de schoolcultuur;
- als leerlingen op school leren omgaan met rechten en plichten, is dat een stap op weg naar hun integratie in de ruimere samenleving. De opvoedingsgemeenschap zal de leerlingen tonen wat samenleven inhoudt en daartoe het geëigende ervaringsveld uitbouwen. Rechten van leerlingen behartigen is dus ook een educatief-pedagogische opdracht.

1 Reglementair kader

Elke school dient te beschikken over een schoolreglement dat de verhouding tussen schoolbestuur, ouders en leerlingen regelt. Het pedagogisch project en het schoolreglement moeten de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake rechten van de mens en van het kind in het bijzonder respecteren.¹

1.1 Decretale bepalingen

Artikel 112 van de codex secundair onderwijs legt decretaal vast welke onderdelen minimaal in het schoolreglement worden opgenomen. Hieronder vindt u een overzicht (met cursief een verwijzing naar de plaats in ons model van schoolreglement (bijlage 1) of in de toelichting (bijlage 2), zie ook punt 2):

- een engagementsverklaring waarin een aantal specifieke wederzijdse afspraken zijn opgenomen (*deel I, punt 2*);
- de basisprincipes van het schoolbeleid en de schoolorganisatie inzake:
 - toelatingen (*deel II, punt 1*);

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs (hierna: codex S.O.), art. 15/11° en 111
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officieuze codificatie van de wetgeving > secundair onderwijs > codex

- de lesspreiding tezamen met de vakantie- en verlofregeling (*deel II, punt 2.1*);
- individuele aanpassingen van het lesprogramma (afwijkingen, vrijstellingen, flexibele trajecten ...) (*deel II, punt 3.3.3*);
- aan- en afwezigheden (*deel II, punt 3.1*);
- extra-murosactiviteiten (*deel II, punt 2.3*);
- (indien van toepassing) stages en werkplekleren (*deel II, punt 2.2*).
- het evaluatiestelsel (*deel II, punten 3.3, 3.4.4 en 3.5.4*), meer bepaald:
 - a) de basisprincipes van het evaluatiebeleid;
 - b) de communicatie doorheen het schooljaar over studievordering, eventuele remediëringssnoden, het tijdstip en de organisatievorm van examens en summatieve proeven, de te beheersen materie, de regeling over afwezigheden tijdens evaluatiemomenten, motiveringsplicht van de delibererende klassenraad en verhaal-mogelijkheden tegen deliberatiebeslissingen;
 - c) de verhaalmogelijkheden tegen beslissingen van de delibererende klassenraad.
- orde en tucht (*deel II, punt 4*), meer bepaald:
 - a) de lokale leefregels;
 - b) de tuchtprocedure, inclusief opvangregeling en de regeling over uitschrijvingen;
 - c) de beroepsmogelijkheden tegen een definitieve uitsluiting, inclusief de te volgen procedure;
 - d) de plicht voor de leerling om zich te onthouden van iedere daad van geweld, pesterij of ongewenst seksueel gedrag;
- de bijdrageregeling en de afwijkingen hierop (*deel II, punt 2.4*);
- het onderwijs aan huis voor zieke jongeren (*deel II, punt 3.1.1.5*);
- de inspraakmogelijkheden op school (*deel II, punt 4.1*);
- de wijze waarop leerlingen en hun ouders informatie kunnen opvragen uit het dossier van de leerling (*deel II, punt 4.2*);
- het rookverbod (*deel II, punt 4.3*);
- reclame en sponsoring op school; (*deel II, punt 2.5*)
- (indien van toepassing) de afwijkende toelatingsvoorwaarden in het hoger beroepsonderwijs;²
- (indien van toepassing) de samenwerking met andere onderwijsinstellingen of organisaties, voor zover die een impact heeft op de leerlingen (*deel II, punt 2.6*);
- (indien van toepassing) beroepsmogelijkheden ten aanzien van andere beslissingen dan definitieve uitsluitingen en deliberatiebeslissingen.³
- de vermelding dat bij schoolverandering leerlingengegevens mee worden overgedragen, tenzij de betrokken personen zich hiertegen expliciet verzetten (*deel II, punt 4.2*).

1.2 Andere reglementaire bepalingen

Uit andere regelgeving blijkt dat het ministerie van onderwijs het schoolreglement ook beschouwt als het communicatiemiddel bij uitstap tussen school enerzijds en ouders en leerlingen anderzijds. Zo doet het ministerie via omzendbrieven geregeld aanbevelingen om bepaalde informatie op te nemen in het schoolreglement. Enkele voorbeelden:

- de bepaling die stelt dat het bij meerdaagse extra-murosactiviteiten alleen “voor zover het schoolreglement de deelname niet verplicht heeft gesteld” toegelaten is dat leerlingen niet participeren.⁴

² Mededeling van 26 juni 2014 over “Het schoolreglement in het hoger beroepsonderwijs (HBO Verpleegkunde)” (M-VVKSO-2014-042)

³ Wij werken momenteel geen voorstellen uit om zelf nog bijkomende beroepsmogelijkheden te organiseren.

- *“Het schoolreglement is een ideaal instrument om het gezinsbeleid in het algemeen van de school te expliciteren en om vooraf te bepalen hoe de communicatie met de ouders in de regel verloopt.”⁵*

1.3 Het schoolreglement als inschrijvingsvoorwaarde

Decretaal is bepaald dat een inschrijving pas voltooid is na de instemming (ondertekening voor akkoord) van de ouders met het pedagogisch project en het schoolreglement.⁶ Het schoolreglement kan dus beschouwd worden als een toetredingscontract. Dat impliceert dat men akkoord gaat met het gehele schoolreglement en geen voorbehoud kan maken bij bepaalde passages. Wanneer de ouders weigeren het schoolreglement en het opvoedingsproject voor akkoord te ondertekenen, kan er geen rechtsgeldige inschrijving tot stand komen. Het is hoe dan ook belangrijk dat er tijdens het intakegesprek voldoende aandacht wordt besteed aan de inhoud van het pedagogisch project en het schoolreglement (zie verder punt 2.3).

Vermits het schoolreglement een contract is tussen ouders/leerling enerzijds en school/schoolbestuur anderzijds, moet het schoolbestuur ook in het bezit te zijn van een expliciete instemming van de ouders/leerling met het schoolreglement. Wanneer slechts één van beide ouders de leerling komt inschrijven, kan de school ervan uitgaan dat hij of zij handelt met instemming van de andere ouder. In de bijlage 6 bij de Mededeling over het inschrijvingsrecht vindt u een voorbeeldformulering die u daartoe ter ondertekening aan de ouder(s) kan voorleggen.⁷

1.4 De engagementsverklaring

Elke school is verplicht in het schoolreglement een engagementsverklaring tussen ouders en school op te nemen waarin wederzijdse afspraken staan over oudercontact, regelmatige aanwezigheid en spijbelbeleid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal.⁸ De precieze draagwijdte van die verklaring is echter onduidelijk. Het VVKSO is van mening dat de engagementsverklaring, althans voor de ouders, beperkt blijft tot een loutere symbolische verklaring. Bovendien versterkt de engagementsverklaring het proces van juridisering in het onderwijs. Daarom opteren wij voor de opname van een beperkte of minimale engagementsverklaring in het schoolreglement. We willen scholen wel blijvend aanmoedigen werk te maken van een participatief schoolklimaat met aandacht voor het stimuleren van de ouderbetrokkenheid, zeker tegenover kansengroepen.

Wij hebben de engagementsverklaring een plaats gegeven in deel I ‘Pedagogisch project en engagementsverklaring’.

⁴ Ministeriële omzendbrief SO/2004/06 van 5 mei 2004 over “Extra-murosactiviteiten in het secundair onderwijs”, punt 2
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > secundair onderwijs > instellingen en leerlingen > organisatie

⁵ Ministeriële omzendbrief NO/2005/01(13AC) van 14 april 2005 over “Ouderlijk gezag in onderwijsaangelegenheden”, punt 3
<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > coördinatie van de omzendbrieven > instellingen en leerlingen (niveau-overschrijdend) > algemene zaken

⁶ Codex S.O., art. 110/1 §1 (idem)

⁷ Mededeling van 11 januari 2012 over “Het inschrijvingsrecht in het gewoon secundair onderwijs” (M-VVKSO-2012-002)

⁸ Codex S.O., art. 112, 13° (idem)

2 Gebruik van het schoolreglement

2.1 Invulling van het schoolreglement

Het VVKSO is van mening dat men zich bij het opstellen van het schoolreglement moet laten leiden door de vraag: wat moeten leerlingen en ouders weten, o.a. vanuit de wederzijdse contractuele verplichtingen?⁹ Zo moeten ze bv. niet het begrip regelmatige leerling kennen, maar wel de rechten en de plichten die ermee samen hangen en dat in een heldere en duidelijke taal. Een school kan zich daarbij moeilijk beperken tot een minimale invulling, met enkel de juridisch noodzakelijke informatie. Ze moet immers zowel vanuit onderwijsregelgeving als andere wetgeving heel wat informatie aan ouders en leerlingen doorgeven en voor bepaalde onderwerpen is een aanvulling bij het schoolreglement de meest geschikte optie.

In de huidige context kunnen we het schoolreglement in brede zin dan als volgt indelen:

- *schoolreglement in enge zin*: informatie die vanuit juridisch oogpunt noodzakelijk is; hieraan kan in de loop van het schooljaar niets gewijzigd worden;
- *informatie*: informatieve elementen die strikt genomen buiten het schoolreglement vallen; dat impliceert dat ze in de loop van het schooljaar kunnen worden gewijzigd, zo nodig na consultatie van de participatieorganen. Ook in dit deel zullen wijzigingen in de loop van het schooljaar tot een minimum beperkt blijven.

De structuur waartoe die indeling leidt, vindt u in punt 2.

De opsplitsing tussen een schoolreglement in enge zin en een informatief luik biedt het voordeel dat het schoolbestuur de bepalingen opgenomen in het informatieve luik, indien nodig, in de loop van het schooljaar kan aanpassen zonder dat de leerling of zijn ouders expliciet akkoord moeten gaan met de gewijzigde bepalingen. In onze tekstvoorstellen hebben we een bepaling opgenomen die dit vastlegt. Wat in het schoolreglement in enge zin staat, kan echter enkel in de loop van het schooljaar gewijzigd worden als dat het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

Opmerking

Wij raden aan om steeds de ouders het schoolreglement in brede zin (inclusief informatief luik) voor akkoord te laten ondertekenen (zie punt 1.3).

2.2 Bevoegdheid van de schoolraad

De schoolraad beschikt over een overlegbevoegdheid m.b.t. het opstellen of wijzigen van het schoolreglement.¹⁰ Vanuit het respect voor die bevoegdheid kiezen we ervoor om het schoolreglement in brede zin aan de schoolraad voor te leggen. Zowel over het schoolreglement in enge zin als over het informatieve luik vindt er dus een overleg plaats tussen schoolraad en schoolbestuur. Wanneer het schoolbestuur het nodig acht tot wijzigingen over te gaan aan het informatieve luik in de loop van het schooljaar, lijkt het ons wel aangewezen de wijzigingen steeds door te voeren in overleg met de schoolraad. Op die manier vergroot het draagvlak van die wijzigingen. Het overleg hoeft niet noodzakelijk tot een akkoord te leiden, al is dat met het oog op een breed gedragen beleid uiteraard wel wenselijk. Bij een niet-akkoord neemt het schoolbestuur de eindbeslissing.

⁹ “Moeten” gebruiken we hier in twee betekenissen: als een juridische verplichting en als een noodzaak om te weten als leerling/ouder. In het vrij onderwijs is het schoolreglement namelijk een contract tussen ouders/leerling en school/schoolbestuur waarin de wederzijdse contractuele rechten en plichten worden opgenomen.

¹⁰ Decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, art. 21 <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex> > rubrieken > officieuze codificatie van de wetgeving > niveau-overschrijdend deel > lokale autonomie, inspraakregeling en medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs

2.3 Introductie van het schoolreglement bij ouders en leerlingen

De instemming met het schoolreglement is een voorwaarde om ingeschreven te kunnen worden (zie punt 1.3). Voorafgaand aan een inschrijving en bij elke wijziging aan het schoolreglement moet het schoolbestuur dan ook de ouders en de leerling informeren over het pedagogisch project en het schoolreglement. Op hun verzoek geeft de school bijkomende toelichting. Daarbij kan eventueel verwezen worden naar de website van de school. Ook het intakegesprek blijft steeds een belangrijk moment om ouders en leerlingen te informeren, zowel voor inschrijvingen bij de start als in de loop van het schooljaar.¹¹

Scholen zijn niet langer verplicht een papieren versie van het schoolreglement en het pedagogisch project te overhandigen bij elke nieuwe inschrijving. Ze kunnen ook een elektronische versie van schoolreglement en pedagogisch project ter beschikking stellen op basis waarvan ouders schriftelijk hun akkoord verlenen.¹² Het is wel noodzakelijk dat de ouders of meerderjarige leerling vooraf vrij kunnen kiezen tussen een papieren of een elektronische versie. In de bijlage 4 bij de Mededeling over het inschrijvingsrecht vindt u een voorbeeldformulering die u daartoe ter ondertekening aan de ouder(s) kan voorleggen.¹³ Bij elke wijziging van het schoolreglement informeert men de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager waarop zij opnieuw hun schriftelijk akkoord geven. Als de ouders of meerderjarige leerling zich niet akkoord verklaren met de wijziging, eindigt de inschrijving van de leerling op 31 augustus van het lopende schooljaar.

Wanneer de inschrijvingsperiode begint voordat het schoolreglement gekend is zoals het zal gelden voor het schooljaar waarop de inschrijving betrekking heeft, tekenen de ouders voor akkoord met de bestaande versie van het schoolreglement. Het nieuwe schoolreglement wordt vervolgens bij het begin van het schooljaar uitdrukkelijk ter goedkeuring voorgelegd. Doorgaans stellen zich hier weinig problemen omdat wijzigingen tot stand komen na overleg met de schoolraad.

Opmerking

Wanneer de kans reëel is dat sommige ingrijpende wijzigingen aan het schoolreglement voor het volgende schooljaar niet door iedereen zonder meer aanvaard zullen worden (bv. invoeren of afschaffen schooluniform, verplichte aankoop van bepaalde producten, invoeren van tablets ...), is het van het grootste belang om het gewijzigde schoolreglement vóór 31 augustus voor akkoord door de ouders te laten ondertekenen. Zo niet blijft de inschrijving van een leerling wiens ouders niet akkoord zijn gegaan met de wijzigingen toch doorlopen tijdens het volgende schooljaar.

3 Model van schoolreglement – structuur

We splitsen het schoolreglement op in drie delen. In een eerste deel zijn het pedagogisch project en de engagementsverklaring opgenomen. In een tweede deel worden de bepalingen opgenomen die volgens de decreetgever verplicht thuis horen in een schoolreglement (schoolreglement in enge zin). In dat deel nemen we ook de algemene informatie over het inschrijvingsbeleid op. In het derde deel ten slotte wordt een heleboel informatie opgenomen waarvan ouders en leerlingen op de hoogte moeten zijn, of die voor hen nuttig kan zijn (informatief luik).

Schoolreglement

Deel I – Pedagogisch project en engagementsverklaring

Deel II – Reglement

1 Inschrijvingen en toelatingen

¹¹ Mededeling van 16 juni 2010 over “De inschrijving, sleutelmoment voor een optimale start” (M-VVKSO-2010-034)

¹² Codex S.O., art. 111 (idem)

¹³ Mededeling van 11 januari 2012 over “Het inschrijvingsrecht in het gewoon secundair onderwijs” (M-VVKSO-2012-002)

- 2 Onze school
- 3 Studiereglement
- 4 Leefregels, afspraken, orde en tucht

Deel III – Informatie

- 1 Wie is wie?
- 2 Studieaanbod
- 3 Jaarkalender
- 4 Jouw administratief dossier
- 5 Bij wie kan je terecht als je het moeilijk hebt?
- 6 Samenwerking met andere organisaties
- 7 Waarvoor ben je verzekerd?
- 8 Zet je in voor de school als vrijwilliger

4 Model van schoolreglement – tekstvoorstellen en -suggesties

Als bijlage 1 bij deze Mededeling vindt u het VVKSO-model van schoolreglement. Daarin vullen we de structuur uit punt 2 aan met een aantal tekstvoorstellen en –suggesties:

- Het VVKSO vraagt scholen om **tekstvoorstellen** – de tekst in de kaders – letterlijk over te nemen. Sommige tekstvoorstellen zijn enkel voor sommige scholen van toepassing, bv. als scholen binnen een campus samenwerken. Bij dit soort bepalingen staat steeds ‘Enkel als de school dit toepast’.
- In dit punt staan ook **tekstsuggesties**. Die staan niet in een kader. Ze staan telkens cursief. Ze vloeien voort uit de beschreven visie of reglementering, maar kunnen aangepast worden vanuit het eigen schoolbeleid.

Soms staat er enkel een titel gevolgd door een beletselteken (...). Dan gaat het om een punt dat wel belangrijk is, maar enkel door de school zelf kan worden ingevuld. Ook waar we in het schoolreglement binnen een tekstvoorstel of –suggestie gebruik maken van vierkante haken (‘[...]’) hangt de invulling af van de concrete situatie in de school.

Bij de verschillende punten horen ook aanbevelingen en verwijzingen naar de regelgeving. Met het oog op de overzichtelijkheid en leesbaarheid van deze Mededeling hebben we die informatie opgenomen in een aparte bijlage 2. Wij benadrukken het belang van de toelichting die u in dat document kunt terugvinden.

Bijlagen

- M-VVKSO-2014-021-B01: VVKSO-model van schoolreglement (docx)
- M-VVKSO-2014-021-B02: Toelichting bij het VVKSO-model van schoolreglement (pdf)
- M-VVKSO-2014-021-B03: Wijzigingen aan het schoolreglement voor het schooljaar 2015-2016 (pdf)